

بلو تانگ رنخ

(Bluetongue)

د دغه رنخ واقع کیدل
په افغانستان کی
پیژنډل شوی دی.

۱. تعريف

بلو تانگ (Blue tongue) یوه حاده ویروسی مریضی ده چه د حشراتو په واسطه انتقال مومی او په لمري قم کي ميری او پسونه مبتلا کوي او مشخص نبني ئي عبارت له گوډوالی د خولی زخمونه او د عضلاتو له سختوالی څخه دی.

۲. عامل

د بلو تانگ (Blue tongue) د اوربی واپروس (Orbi virus) له جنس او رو وایردیا (Reovirida) له فامیل څخه دی. او تر اوسه ئی ۲۴ نوعی پیژنډل شوی دی.

۳. انتقال

د بلوتانگ (Blue tongue) مریضی د یوه نوع مبتلا شوی مج د چپلو په نتیجه کی چه د کولیکودس (Culicoides) په نامه سره یا دیری منځ ته راځی. همدارنګه دا ویروس په مستقیم ډول له مبتلا شوی وینې څخه هغه جنین ته چه د لوئیدو په حالت کی وی انتقال مومی. همدارنګه په هغه وخت کی چه د دی ویروس اندازه د نر څاروی په وینه کی اوچ ته ورسیروی نو بیا د هغه د سیروم له لیاری بنځینه څاروی ته انتقال مومی. همدارنګه دا ویروس د غواګانو په وینه کی تر څو اونیو پوری پاتی کیږی او نورو څارویو ته په موقتی ډول د دی ویروس د خپریدو عامل ګرځی.

۴. اخته کیدونکي خاروي

د بلو تانگ وپروس (BTV) اکثرا نوع د شوند و هونکي خاروي مبتلا کوي مگر تتها په ميرو کي خان بنکاره کوي. وزى، غواوى، اوپنان او زيات شمير وحشى شوند و هونکي خاروي پدی رنځ اخته کيري.

۵. کلينيکي نبني

مخفي يا پته دوره د دی رنځ له ۱۰-۷ ورځي نيسی درجه د مبتلا کيدو فرق کوي مگر معمولاً زياته وي. په وپيو کي په لمري مرحله کي د بدن د تودوخى درجه لوپيرى. دير ژر وروسته له هغه څخه په زياته پيمانه او به د خولی څخه روانيري او په همدي وخت کي په خوله کي زخمونه منځ ته راخي. د پزى او خولی مکوزا د ژبې په ګلون پير سپيرى توده وي او کله کله آسماني رنګه معلوميرى د وروستني نښه ديره کم ليدل کيري چه دا رنځ بيا په همدي نوم سره پاديرى. احتقان د کورو ناري (coronary) نلکو او ورسره جوشت ګډوالی منځ ته راخي. په سختو حالاتو کي د بنینګرو د پوست وليدل ممکن کيري بر علاوه د دی څخه خاروي ضعيفه، ستومانه او نه غواري چه حرکت وکرى. تلفات يا مرینه معمولاً له ۱۰ فیصده څخه لپوري. هغه خاروي چه د دی رنځ څخه ژوندي پاتي شوی د بننګري په مخ باندي یو تور خط ليدل کيري او وپري ئي شکيري. وپروس له پپروان څخه تيريرى دسقط سبب کيري د وخت څخه د مخه د لنکون او اړشي غیري معمولي حالتونه منځ ته راپوري.

۶. غيرمعمولی موندنۍ

غیري معمولي حالاتو منځ ته راتگ د وپروس د نوعي او مبتلا شوي خاروي د حساسيت پوري اړه لري په بدوي حالتونو کي د خولی د مکوزا د غشا او دمخ د پرسوب منځ ته راوري د خولی او پزى په خاليګاه کي تخریب شوی برخى په زخم بدليري او مره شوي انساج ورباندي د پاسه ليدل کيري. د پزى په سورپيو کي ممکن سخت افرازات موجود اوسي. په لمري او دوهمه برخه د معده کي د ويني زياتوالی او تخریشی حالت کله ليدل کيري. په ځيني حالتونو کي د پپوس په پورتنې برخه کي پرسوب منځ ته راخي چه په وچه غاره کي د ځګونو د پيداکيدو سبب کيري. مهم وينه لرونکي زخم کوم چه د بلوتانګي د وپروس (BTV) په وجه منځ ته راخي د پپوس د شريان په لانيني برخه کي زره ته نردي ليدل کيري. په خط داره عضله، بالخصوص په مخکيني پښوکي، یوه کم رنګه ساحه چه آفات په ګوتنه کوي ليدل کيري.

٧. تشخيص

تشخيص د مشخصو کلینيکي نښو نښانو په بنودلو او کوليکودس (*Culicoides*) د مچانو په موجودیت سره صورت نیسي تشخيص تقریقی د نورو رنځونو لکه طبق، سپني عضلی د رنځ (Foot rat) او فوت رات (white muscle disease) سره ضروري دي.

٨. درمنه

عمومي حفاظتي تدابير او تداوى د هغه خاروي چه په بلوتانگ ويروس (BTV) اخته وي مرسته کوي. د نرم فرش برابرول، د پزی او خولی د خاليګاوا پاکول او په اسانی سره د چېنلو د اوېو سهولت به ورسه کمک وکړي.

٩. مخنيوي او ڪنترول

په مېرو او پسونو کي د بلوتانگ (BT) په مقابل کي د ژوندي ضعيف شوي واکسین تطبيقول اهم رول لري. د واکسین د ارگانيزم نوع باید د ماحول يا چاپېږیال د ارگانيزم د نوعی سره یو شان اوسي تر څو د نورو نورو ارگانيزمونو د خپریدو څخه مخه ونیول شي. زیاتي نوعی د ویرو څونو د پلاستنا يا پېروان څخه تیریری چه په خاصه مرحله دودی کي د جنین د مبتلا کیدو سبب کېږي او په نتیجه کي سقط او سوء تشكیلات با الخصوص د عصبی سیستم منځ ته راوری. د دی مج محوه کول د رنځ په کمیدو کي خاص رول لري مګر معمولاً سخت کاردي.